

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy senátu JUDr. Petra Průchy a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a JUDr. Milana Kamlacha v právní věci žalobce: **P. Š.**, zastoupeného JUDr. Radimem Vicherkem, advokátem se sídlem Masná 8, Moravská Ostrava, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, proti rozhodnutí žalované ze dne 10. 3. 2009, č. x, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 19. 10. 2009, č. j. 43 Cad 98/2009 – 17,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Včas podanou kasační stížností žalobce (dále jen „stěžovatel“) brojil proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě (dále jen „krajský soud“) ze dne 19. 10. 2009, č. j. 43 Cad 98/2009 - 17 (dále jen „napadený rozsudek“), jímž krajský soud zamítl žalobu proti rozhodnutí žalované ze dne 10. 3. 2009, č. x (dále jen „napadené rozhodnutí“).

Tímto rozhodnutím žalovaná zamítla žádost stěžovatele o přiznání starobního důchodu podle ustanovení § 29 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 155/1995 Sb.“). V odůvodnění uvedla, že nárok na starobní důchod stěžovateli nevznikl, protože nezískal potřebných 15 roků v I. AA kategorii. Dle dokladů v této kategorii získal pouze 13 roků a 174 dnů. Stěžovatel dále pobírá částečný invalidní důchod. Opravným usnesením vydaným dne 30. 3. 2009 byl opraven výrok rozhodnutí, v němž doplnil odkaz na § 74 zákona č. 155/1995 Sb. a opravil údaj o dosažené době zaměstnání v I. AA pracovní kategorii na 13 roků a 178 dnů.

V žalobě proti napadenému rozhodnutí stěžovatel uvedl, že pracoval v I. AA kategorii od 1. 6. 1969 do 3. 8. 1976 a od 1. 6. 1984 do 31. 10. 1990, kdy byl vyřazen pro naplnění prašné expozice. Žalovaná stěžovateli nezapočítala dobu převedení na jinou práci, ke kterému byla organizace oprávněna i bez jeho souhlasu. Jedná se o dobu od 4. 8. 1976 do 31. 5. 1984.

Dne 4. 8. 1976 rozhodla posudková komise sociálního zabezpečení po zjištění zdravotního stavu stěžovatele, že je opět schopen práce v I. kategorii. Stěžovatel uvedl, že doba převedení na jinou práci je obklopena dobou odpracovanou v I. kategorii, a proto ji měla žalovaná započítat jako odpracovanou v I. kategorii. Stěžovatel poukázal na dikci ustanovení § 5 odst. 1 nařízení vlády č. 117/1988 Sb., podle něhož se jako doba zaměstnání v I. (II.) pracovní kategorii započítávala také doba převedení zaměstnance na jinou práci, k němuž byla organizace oprávněna i bez jeho souhlasu, jestliže byla obklopena dobou výkonu zaměstnání v I. AA kategorii. Stěžovatel tvrdil, že má v I. kategorii odpracováno s touto dobou více jak 21 let.

Krajský soud napadeným rozsudkem zamítl žalobu a zároveň nepřiznal žádnému z účastníků právo na náhradu nákladu řízení. V odůvodnění uvedl, že vycházel ze skutkového stavu zjištěného z obsahu dávkového spisu stěžovatele, osobního listu důchodového pojištění žalobce a dále kopiemi dohody mezi OKR, Důl Paskov a žalobcem a rozhodnutím ze dne 29. 6. 1976 pro OKR Doprava. Poukázal na to, že stěžovatel se již dříve opakovaně domáhal započtení předmětné doby pojištění v řízeních vedených před krajským soudem ve věcech sp. zn. 18 Cad 199/2007 a 17 Ca 186/2000, v nichž se jednalo o přiznání mimořádného starobního důchodu ze stejného důvodu. Krajský soud citoval ustanovení § 74 zákona č. 155/1995 Sb., podle něhož zůstávají nároky na sníženou věkovou hranici pro nárok na starobní důchod po odpracování stanovené doby zaměstnání v I. pracovní kategorii zachovány až do 31. 12. 2018. Dále citoval i ustanovení § 21 odst. 1 písm. a) a § 14 odst. 2 písm. a) zákona č. 100/1988 Sb., a také ustanovení § 5 odst. 1 písm. d) nařízení vlády č. 117/1988 Sb. Krajský soud se meritorně zabýval námitkou stěžovatele, že mu žalovaná při posouzení jeho žádosti neprávem nezapočítala do celkové doby zaměstnání odpracované v I. AA pracovní kategorii dobu do 4. 8. 1976 do 31. 5. 1984, kdy byl stěžovatel dle svého tvrzení převeden na jinou práci v důsledku pracovního úrazu. Tuto otázku již krajský soud řešil dvakrát v rámci předchozích řízení o přezkoumání rozhodnutí žalované. Krajský soud převzal i pro účely tohoto řízení skutková zjištění, že stěžovatel byl v roce 1976 uznán nezpůsobilým práce horníka v rubání. Z tohoto důvodu ukončil u zaměstnavatele OKR, Důl Paskov, národní podnik Paskov, pracovní poměr dohodou a uzavřel nový pracovní poměr s dalším zaměstnavatelem OKR, Doprava, národní podnik Ostrava, a to v rámci tehdejší stejné výrobní hospodářské jednotky. Krajský soud dospěl k závěru, že doba zaměstnání od 4. 8. 1976 do 31. 5. 1984, o níž se jednalo, je obklopena dobou zaměstnání v hornictví v pracovní kategorii I. AA, avšak nemůže být započítatelná pro účely důchodového zabezpečení ve smyslu ustanovení § 5 odst. 1 písm. d) nařízení vlády č. 117/1988 Sb., neboť u žalobce se nejednalo o převedení na jinou práci, k níž je organizace oprávněna i bez jeho souhlasu ve smyslu tehdy platného ustanovení § 37 odst. 3 zákoníku práce. Na tomto závěru nic nemění ani předložená dohoda uzavřená s OKR, Důl Paskov, n. p. v Paskově, která dokumentuje ukončení pracovního poměru dohodou ke dni 3. 8. 1976, či předložený přípis nazvaný „Nároky pracovníka v souvislosti s převedením do n. p. OKR Doprava“ ze dne 1. 10. 1976. Nutno závěrem podotknout, že tento právní názor zaujal krajský soud již v předchozích řízeních pod sp. zn. 17 Ca 186/2000 a sp. zn. 18 Cad 199/2007, a že byl také akceptován Nejvyšším správním soudem v rozsudku ze dne 14. 1. 2005, č. j. 4 Ads 45/2003 - 133, jímž byla kasační stížnost stěžovatele zamítnuta. Z uvedených důvodů krajský soud žalobu stěžovatele zamítl.

V kasační stížnosti proti napadenému rozsudku stěžovatel uvedl, že navrhuje zrušení napadeného rozsudku z důvodu uvedeného v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., neboť má za to, že napadený rozsudek je nezákonný pro nesprávné posouzení právní otázky v předcházejícím řízení. Stěžovatel namítl, že mu nemůže být přičítáno k tíži, jakým formálně právním způsobem došlo k jeho převedení na jinou práci ze zdravotních důvodů, když k faktickému převedení došlo, což je podle stěžovatele nesporná skutečnost (v tomto ohledu stěžovatel odkázal na listinu „Nároky pracovníka v souvislosti s převedením do n. p. OKR Doprava“ ze dne 1. 10. 1976). V době, kdy k převedení stěžovatele došlo, nemohl tento vznášet vůči rozhodnutí zaměstnavatele žádné výhrady, neboť odborová organizace

byla jen formální a v područí tehdejší vládnoucí strany. Stěžovatel namítl, že napadený rozsudek je v rozporu s judikaturou Ústavního soudu, která netoleruje formalistický přístup obecných soudů založený na doslovném výkladu bez zohlednění smyslu a účelu zákona. Stejně tak poukázal i na ústavněprávní princip ochrany zdraví zaměstnanců a jejich nároků na odpovídající zabezpečení ve stáří po celoživotní práci v hornictví (čl. 30 a 31 Listiny). Stěžovatel tvrdí, že v posuzovaném případě nerozvázal pracovní poměr svévolně, ale pouze konal, co mu nařídil zaměstnavatel, kdy na straně jedné podepsal dohodou o skončení pracovního poměru jako horník a na straně druhé ihned uzavřel novou pracovní smlouvu pro výkon jiné práce, na kterou byl převeden v rámci tehdejší výrobně hospodářské jednotky, avšak k jiné organizaci. Nemohl se sám svobodně rozhodnout, zda do jiného podniku nastoupí nebo nenastoupí. Podle názoru stěžovatele je obsah a smysl všech úkonů zcela zřejmý, jelikož zaměstnavatel měl povinnost jej ze zdravotních důvodů převést na jinou práci, avšak provedl to právně tak, jak to provedl. Obsahem tohoto úkonu však bylo pokračování pracovního poměru stěžovatele v rámci téže výrobně hospodářské jednotky u jiné organizace. S tímto odůvodněním stěžovatel navrhl zrušení napadeného rozhodnutí.

Žalovaná nepodala ke kasační stížnosti žádné vyjádření.

Nejvyšší správní soud vycházel ze skutkového stavu zjištěného ze spisové dokumentace žalované a přiložených soudních spisů krajského soudu. Zjistil, že podle písemné dohody mezi OKR – Důl Paskov, n. p. a stěžovatelem byl pracovní poměr mezi stranami ukončen ke dni 3. 8. 1976. Důvodem k rozvázání pracovního poměru byl „převod na OKR Doprava ze zdravotních důvodů“. To potvrzuje i rozhodnutí závodní posudkové komise OKR v Ostravě ze dne 29. 6. 1976, podle něhož zaměstnání stěžovatele v I. pracovní kategorii skončilo ze zdravotních důvodů ve smyslu § 13 odst. 4 zákona 121/1975 Sb. a dle § 9 odst. 2 zákona č. 129/1975 Sb., neboť stěžovatel nebyl nadále schopen pracovat v dole.

Nejvyšší správní soud z předložené spisové dokumentace dále zjistil, že stěžovatel v minulosti pobíral částečný invalidní důchod v letech 1977 až 1984. V roce 2000 požádal o přiznání mimořádného hornického starobního důchodu podle nařízení vlády č. 557/1990 Sb., avšak tato žádost mu byla zamítnuta rozhodnutím žalované ze dne 8. 6. 2000 z důvodu nesplnění podmínky získání 15 let v I. AA pracovní kategorii. V navazujícím soudním řízení bylo toto rozhodnutí potvrzeno jak krajským soudem v rozsudku ze dne 25. 2. 2003, tak i Nejvyšším správním soudem v řízení o kasační stížnosti rozsudkem ze dne 14. 1. 2005, č. j. 4 Ads 45/2003 – 133. Druhou žádost o přiznání starobního důchodu podle ustanovení § 29 zákona č. 155/1995 Sb. stěžovatel podal v květnu 2007, tato žádost však byla ze stejného důvodu rozhodnutím žalované ze dne 21. 9. 2007 zamítnuta. V navazujícím soudním řízení bylo toto rozhodnutí krajským soudem rozsudkem ze dne 27. 11. 2008, č. j. 18 Cad 199/2007 - 10. Napadené rozhodnutí žalované bylo vydáno v řízení o třetí žádosti stěžovatele ze dne 2. 1. 2009 o přiznání starobního důchodu. Ve všech uvedených řízeních byla zkoumána stěžovatelem namítaná doba od 4. 8. 1976 do 31. 5. 1984 s tím závěrem, že se nejedná o dobu zaměstnání v I. pracovní kategorii podle ustanovení § 5 odst. 1 písm. d) nařízení č. 117/1988 Sb., o zařazování zaměstnání do I. a II. pracovní kategorie pro účely důchodového zabezpečení. Stěžovatel si podal také žádost o odstranění tvrdosti zákona, která mu byla ovšem rozhodnutím žalované ze dne 5. 6. 2009 zamítnuta.

Nejvyšší správní soud nejprve zkoumal formální náležitosti kasační stížnosti, přičemž zjistil, že je podána osobou oprávněnou a je proti označenému rozsudku přípustná za podmínek ustanovení § 102 a § 104 s. ř. s.

Nejvyšší správní soud posoudil důvodnost kasační stížnosti v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů; zkoumal při tom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami,

k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 2 a 3 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost **není důvodná**.

Z uvedené stručné rekapitulace vyplývá, že skutková otázka, zda stěžovatel byl dne 3. 8. 1976 převeden na jinou práci v rámci jednoho zaměstnavatele, anebo zda k tomuto datu ukončil pracovní poměr dohodou a začal pracovat u podniku OKR Doprava na základě nové pracovní smlouvy, byla již žalovanou i soudy několikrát posuzována v řízení o důchodových nárocích stěžovatele. V návaznosti na tuto skutečnost spočívá rozhodná právní otázka v tom, zda lze dobu od 4. 8. 1976 do 31. 5. 1984 započítat jako dobu zaměstnání v I. pracovní kategorii v souladu s ustanovením § 5 odst. 1 písm. d) nařízení vlády č. 117/1988 Sb., anebo nikoliv. Touto otázkou se podrobně zabýval i Nejvyšší správní soud v citovaném rozsudku ze dne 14. 1. 2005, č. j. 4 Ads 45/2003 – 133, od jehož závěrů se ani v posuzované věci nemá v úmyslu odchýlit, neboť k tomu předložená věc nezavdává žádný relevantní důvod. Nejvyšší správní soud v citovaném rozsudku vyložil relevantní právní úpravu (§ 2 odst. 1, § 5 odst. 1 písm. d) nařízení vlády č. 557/1990 Sb.) a dospěl k těmto závěrům: *„Převedení na jinou práci je ve smyslu pracovněprávních předpisů platných jak v době vydání nařízení vlády ČSSR č. 117/1988 Sb., tak v době vydání přezkoumávaného rozhodnutí správního orgánu (viz § 37 zákoníku práce), možné pouze v rámci organizace, t. j. v rámci jednoho subjektu práva. Jakékoli „převedení“ pracovníka dohodou mezi dvěma zaměstnavatelskými organizacemi jako subjekty práva nelze pod ustanovení § 5 odst. 1 písm. d) cit. nařízení zahrnout, a to ani za použití rozšiřujícího výkladu, protože takový výklad by šel zjevně za rámec záměru zákonodárce vyjádřeného v § 5 odst. 1 cit. nařízení vlády právě tím, že skutkové podstaty tam definované se týkají situací, kdy pracovník je stále v pracovněprávním vztahu k původnímu zaměstnavateli. ... Kardinálním argumentem pro nepřijatelnost extenzivního výkladu § 5 odst. 1 písm. d) nařízení vlády ČSSR č. 117/1988 Sb. je pak ustanovení § 2 odst. 5 vyhlášky č. 129/1979 Sb., podle něhož, pokud nároky pracovníka či jiná plnění v jeho prospěch jsou podle příslušných právních předpisů, s výjimkou předpisů o sociálním zabezpečení, nebo podle příslušných ustanovení kolektivních smluv vázány na celkovou dobu zaměstnání (praxe) nebo na nepřetržitě trvání pracovního poměru, posuzují se tyto skutečnosti, jako kdyby ke změně nebo skončení předchozího pracovního poměru nedošlo. Z výslovné vyluky předpisů o sociálním zabezpečení, mezi něž nutno řadit i předpisy o důchodovém pojištění či zabezpečení, jednoznačně vyplývá, že pro účely posuzování nároků na starobní důchod je nutno s uvolněním do jiné organizace (ať již v rámci téže výrobní hospodářské jednotky či mimo ni) nakládat jako s jakýmkoli jiným běžným rozvázáním pracovního poměru a sjednáním pracovního poměru nového.“*

Ve světle těchto právních závěrů, k nimž Nejvyšší správní soud dospěl v případě stěžovatele již v tomto citovaném rozsudku, posuzoval jeho námitky proti nyní napadenému rozsudku kvalifikované pod kasační důvod uvedený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tedy jako nezákonnost napadeného rozsudku spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení.

Předně nelze souhlasit se stěžovatelovým tvrzením, že ukončení pracovního poměru dohodou (§ 43 odst. 1 písm. a) zákona č. 65/1965 Sb., zákoníku práce, ve znění účinném k 3. 8. 1976) bylo pouze formální a že došlo k faktickému převedení na jinou práci bez jeho souhlasu. Jak vyplývá z dokazování provedeného krajským soudem v předchozím řízení vedeném pod sp. zn. 17 Ca 186/2000 – 104, jehož závěry převzal v citovaném rozsudku i Nejvyšší správní soud, převedení zaměstnance z jedné organizace výrobní hospodářské jednotky OKR Ostrava do jiné hospodářské jednotky OKR by bylo v rozporu s tehdejším Statutem výrobní hospodářské jednotky OKR, koncern Ostrava (založen ve spise na č. l. 58 – 90). Ohledně námitky poukazující na listinu „Nároky pracovníka v souvislosti s převedením do n. p. OKR Doprava“ ze dne 1. 10. 1976, která používá termín „převedení“ v souvislosti s vyplacením mzdového vyrovnání podle ustanovení vyhlášky č. 70/1974 Sb., ve znění účinném k datu vyhotovení této listiny, Nejvyšší správní soud konstatuje, že tento termín se zřetelem ke všem okolnostem nebyl v této listině použit ve významu ustanovení § 37 zákoníku práce ve znění účinném k uvedenému datu pořízení této listiny, ale v obecném jazykovém významu

změny pracovní pozice v rámci koncernu OKR Ostrava. Navíc Nejvyšší správní soud podotýká, že vyhláška č. 70/1974 Sb. citovaná v textu listiny v ustanovení § 3 odst. 2 upravovala právě nároky zaměstnance, jehož pracovní poměr zanikl dohodou dříve, než by skončil, kdyby byla pracovníku dána ke dni uzavření původní dohody výpověď, a dále také situaci, kdy pracovníku původně dána výpověď a pracovní poměr skončil dříve na základě později uzavřené dohody. Tato listina tedy skutečně neprokazuje tvrzení stěžovatele, že byl převeden na jinou práci, nýbrž naopak potvrzuje skutečnost, že se stěžovatelem byl ukončen pracovní poměr dohodou podle § 43 odst. 1 písm. a) zákoníku práce. Tyto námitky stěžovatele tedy Nejvyšší správní soud nepovažuje za důvodné.

Stran námitek stěžovatele, že krajský soud posoudil věc formalisticky a v rozporu s ústavním zakotvením základních sociálních práv občanů (zejména práva na přiměřené hmotné zabezpečení ve stáří - čl. 30 Listiny), je Nejvyšší správní soud toho názoru, že krajský soud se takového postupu při rozhodování posuzované věci nedopustil, neboť se zabýval jak výkladem předmětných ustanovení právních předpisů, tak i skutkových okolností případu v kontextu předchozích řízení vedených o důchodových nárocích stěžovatele. Zároveň aplikoval i právní názor Nejvyššího správního soudu uvedený v citovaném rozsudku ze dne 14. 1. 2005, č. j. 4 Ads 45/2003 – 133, přístupný na www.nssoud.cz, na němž Nejvyšší správní soud i v posuzované věci setrval.

Jestliže pak stěžovatel tvrdí, že neměl svobodnou vůli co do rozhodnutí, zda do jiného podniku nastoupí, či nikoliv, pak Nejvyšší správní soud uvádí, že tato námitka nebyla v žalobě tímto způsobem uplatněna (stěžovatel pouze tvrdil, že převedení na jinou práci je možné bez souhlasu zaměstnance a že tomu tak bylo i v jeho případě; o převedení se však z výše uvedených důvodů nejednalo). Krajský soud se tedy nemusel zabývat posouzením náležitostí předmětné dohody o ukončení pracovního poměru. Pokud krajský soud vycházel z dohody o ukončení pracovního poměru uzavřené s OKR, Důl Paskov, n. p. v Paskově, která je stěžovatelem vlastnoručně podepsaná, jako z důkazu svědčícího pro závěr, že stěžovatel nebyl převeden na jinou práci, pak nelze jeho postupu nic vytknout.

Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji jako takovou zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1, 2 ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení, které mu vznikly. Žalovanému správnímu orgánu, který by jinak měl právo na náhradu nákladů řízení, nelze náhradu nákladů řízení v souladu s ustanovením § 60 odst. 2 s. ř. s. přiznat.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. května 2010

JUDr. Petr Průcha
předseda senátu